

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" $\frac{1}{4}$ " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" $\frac{1}{4}$ " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 12.

V Mariboru 24. marca 1870.

Tečaj IV.

Postava od 8. februarja 1869,

veljavna za vojvodstvo štajarsko, kar se tiče
nadzorništva šolskega.

I. Splošne odločbe.

§. 1. Za vodstvo, nadzorovanje in odreja-
stvo ljudskih šol in pripravništvo za učitelje v vojvodstvu Štajarskem se naj
postavi:

- V glavnem deželnem mestu Gradcu deželno šol-
sko svetovalstvo, kot najvišja deželna gospodska.
- V vsakem šolskem okraju okrajno šolsko svetovalstvo.
- Za vsako šolsko srenjo krajno šolsko svetovalstvo
(§. 10 postav od 25. maja 1868).

§. 2. Oskrbovanje, vodstvo in neposredno nadzorstvo
poduka v veri in bogočastju za različne sovernike v ljudskih
in srednjih šolah, se pripušča dotičnim sovernikom do tega,
da se ne bodo skrajšale pravice državnega šolskega nadzor-
ništva, kar se tiče vere.

Poduk v drugih predmetih v teh šolah je neodvisen od
upliva vsake cerkve in sovernikov (§. 2 p. 25. maja 1868).

II. Šolsko svetovalstvo.

§. 3. Ljudske šole, ki se državajo s državnimi, de-
želnimi ali srenjskimi pripomočki celo ali deloma, h katerim se
tudi morajo rajtati vsakdanje in daljne izobraževalne šole in
šole za ženska dela; nadzoruje in vodi krajno šolsko sve-
tovalstvo.

§. 4. Šolska srenja je sestavljena iz jedne ali več
krajnih srenj ali delkov srenj, katerih prebivalci so po
stavu dolžni, se jim odločene šole (srenjske šole) poslužiti,
(so vsoljeni).

§. 9. Šolsko srenjo ustanovi in omeji deželno šolsko
svotovalstvo potem, ko je okrajno šolsko svetovalstvo to
predložilo, in ko so se dotične srenje zastran tega poprašale.

§. 6. Krajno šolsko svetovalstvo je sestavljeno:

- iz krajnega šolskega svetovalstva,
- iz učitelja javne ljudske šole, ktera se nahaja v
srenji šolski, ali, če je v taki šoli več učiteljev, iz
ravnatelja ali pravega učitelja,
- iz jednega kateketa (učitelja verozakona) onih so-
vernikov, ki se v srenji nahajajo.
- iz najmanj peterih udov, ktere izvoli srenjski za-
stop v krajno šolsko svetovalstvo. Koliko udov ven-
dar pride iz vsake dotične srenje v krajno šolsko
svotovalstvo, odloči deželno šolsko svetovalstvo.

§. 7. Okrajnega šolskega nadzornika imenuje okrajno
šolsko svetovalstvo.

Ako več šol spada pod okrajno šolsko svetovalstvo,
stopi v okrajno šolsko svetovalstvo ravnatelj one šole, ktera
je med drugimi v najvišem redu, in če so vse v enakem
redu, on ravnatelj, kateri je že najstarejši (kot ravnatelj) teh šol.

Ali tudi ravnatelj drugih šol se vdeležijo krajnega šol-
skega svetovalstva in glasujejo, če je obravnava o stvarih,
ktere se tičejo njihovih šol.

Če je v oni isti srenji več šol in pri teh več učiteljev
verozakona, stopi on v okrajno šolsko svetovalstvo, ki je
najstarejši v službi.

§. 8. V okrajno šolsko svetovalstvo se lahko volijo vsi

oni, ki so sposobni, da se smejo voliti v srenjski zastop ene
onih srenj, ktere spadajo v okrajno šolsko svetovalstvo.

Če kdo zgubi sposobnost take volitve, mora izstopiti iz
krajnega šolskega svetovalstva.

Odreči se volitve v okrajno svetovalstvo se sme samo
on, ki ima pravico se odreči volitve v srenjski zastop ali on,
ki je zadnjih šest let že bil ud šolskega svetovalstva. Če
se kdo neopravičeno brani stopiti v okrajno šolsko svetoval-
stvo, ali ni delaven v njem, se kaznuje z globo do 100 gld.
Denarna globa se porabi za šolske namene.

§. 19. Srenjski predstojnik dotične srenje odloči kraj
in uro volitve, in oznani to politični gosposki, ktera pošlje
komisarja k volitvi.

§. 10. K volitvi se pozove v vsaki srenji srenjski za-
stop in glasuje se tako, da odda vsak na papir napisane
glase. Izvoljen je tisti, ki ima pri prvem glasovanju abso-
lutno večino (več kakor pol glasov onih, ki so volili).

Če bi se primerilo, da nebi nikdor dobil absolutne ve-
čine glasov, se gre k ožejši volitvi in volilci morajo se onih
kandidatov držati (jim glase davati) ki so pri prvem glasov-
vanju relativno že največ glasov dobili. V ožejšo volitev
se mora še enkrat toliko kandidatov vzeti, kolikor se udov
mora voliti v krajno šolsko svetovalstvo.

Če imajo jednako glasov, morajo srečkati.

§. 11. Opravilo okrajnega šolskega svetovalstva traja
šest let; če v tem času posamezni udi odpadejo, se morajo
novi imenovati, ali prav za prav voliti za ostali čas delavnosti.

Po treh letih izstopi polovica, in če je neravna številka,
veča številka onih udov iz svetovalstva, ktere je volila srenja.
Lehko se spet volijo oni, ki so izstopili.

§. 12. Udje krajnega šolskega zastopa, ktereга usta-
novitev se mora naznaniti okrajnemu šolskemu svetovalstvu,
volijo med seboj s absolutnimi glasi predsednika in njego-
vega namestnika na tri leta. Če je vendar volitev predsed-
nika in tudi njegovega namestnika zadržana, predseduje naj-
starejši med udi krajnega šolskega svetovalstva.

§. 13. Krajno šolsko svetovalstvo mora skrbeti za to,
da se izpolnjujejo šolske postave, kakor tudi ukazi višjih šol-
skih gospodsk, in da se uravnajo potrebno in prilično šolske
stvari.

V obče ima okrajno šolsko svetovalstvo on obsežek de-
lavnosti, ktereга je dozdej imel zastran šol, krajni duhovnik,
krajni šolski nadzornik in odborniki šolske konkurencije, in
njegova delavnost mora obsegati vse, kar je po krajnih raz-
merah potrebno, da se zboljšajo šolske stvari. (Dalje.)

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Dostavek.

Vsa ta plemena, ki so dosehdob imenovana in kratko
popisana, naj so že jabelka, hruške, črešnje, slive itd., in še
mnogo drugih, se dobijo že požlahnjena drevesa po majhni
ceni v Ljubljani, pa tudi v Gradcu, kder jih kmetijske družbe
v svojih sadišcih na prodaj imajo. Nekaj je tudi že pri nas
takega žlahnjenega sadnega drevja, in se toraj lahko cepiči
dobijo, če že ni mogoče bliže požlahnjenih dreves kupiti.

Tudi imamo mnogovrstnega sadja ki ni zavreči, ker je žlahtno in dobro na vse strani, ter prav vdomačeno, nektero je menda tudi zgoraj imenovano in popisano; toda mi ga vse drugače imenujemo, postavim: ledrarce, železence, lukovence, matovce, butule, špicovke, muškatne, lovrenčovke, žitence itd. tako razno pri nas imenujejo razna plemena jabelk. Ravno tako je s bruskinimi imeni, ki so mi znana, kakor: sršenke ali sršenovke, prosenice, dalanjski, dule, moštnice, funtnice, ovsenke, šmarječke itd. Dalje, imenujejo črešnje: črnlice, belice zgodnje, belice pozne, kamenščnice itd. Slive ali češplje zovejo: slive, debele slive, rudeče, modre, rumene ali žolte, konjšnice, konjšnice debele, modre, žolte, perdlache ali drobne koujšnice itd. Vse to sadje je koristno in dobro. Le to je želeti, da se tisto sadno drevje najbolj pomnožuje in razširja, ki je okusnejše, prijetnejše in žlahnejše, ob kratkem rečeno: katero največ zaleže.

V ta namen so poprej navedena plemena sadnega drevja da se razun domačih, še tudi izmed imenovanih dreves lahko izvolijo taka, ktera posestniku bolj dopadejo, mu več dobička donasajo, ker so bolj njegovemu kraju in zemlji dostojna. Zakaj, kder je obilo sadnega drevja sajenege, je tudi zemlja več vrednosti, vlastnik si pa ob enem dohodke pomnoži, ki ga jako malo prizadenejo; vendar večkrat vsa družina od sadja živi, kdar sadno drevje obrodi. Neumno je toraj praviti: „Zakaj bi drevje sadil, saj ne bom sadja dočakal?“ — Ti rečem: Če ti ne, pa tvoji otroci in potomki. Inače pa se s tem samo leni nevedneži izgovarjajo, ki se raje po sencah polegajo ali po krémah posedavajo, kakor pa da bi se kaj boljšega učili in poprijeli.

Ni še sto let, ko je pri nas bilo še jako malo žlahtneg sadja, in gotovo ga tudi mi ne bi imeli še sedaj, če ga pridni naši predniki ne bi spravili in za nas skrbeli. Kako pa se da pomnožiti in izrediti sadno drevje, se bo koj povedalo. Vendar preden od drevesnice ali sadišča, kder se mlada drevesa izreajo, govorimo, bo dobro opomniti tiste posestnike, ki si nočejo ali nemorejo požahnjenih dreves kupiti, da si jih doma v vrtu v kaki gredici izredijo, če koščice ali peške vsadijo. Še krajša pot do sadnih dreves priti pa je ta. Za svojo potrebo si zamore vlastnik naj stanovitnejših in trdnih dreves pripraviti, če koščice ali peške tje vsadi, kder bo po tem tudi drevo svoje dni stalo. Mora pa se mu pogosto zemlja rabljati in gledati, da v suši dovolj vlage ima, in ga živina ne poškodje. Tudi je treba, dokler se ne popepijo, jim stranske vejice porezovati. Za jabelka in hruške je dobro, če se jim tudi vrhovi do najboljšega popka porežejo, da bolj čvrste mladike poženejo; orehu, kostanju črešnji, slivi itd., pa se vrhovi ne porežejo, samo stranske vejice. (Dalje prih.)

O grobanju.

(Spisal Fr. Jančar.)

Vsako leto se zamore grobati, še celo kadar je poleti toča trto poškodila, se večkrat najde prav zdrava trta in na nji čiste neoškodovane rozge. Ako je rečie veliko, se zamore taka trta pogrobati ali saj vlačeneč položiti; s tem se vinograd zgosti, trte bo več, pa tudi grozdja več: več trte več grozdja; kar je našim vinogradom brez izjemka želeti.

Grobajo se naj le več vrednosti trte, kakor: rivček dišeči, laški, traminec, žlahne mušice, žlahnina bela, rudeča, krljlikovec, klešec, šipon itd., s tem se sedajnemu vinskemu okusu najbolj ustreže. Res je, to trtino pleme ne daja nikdar tolikega pridelka, kakor velki šipon in belina, križovatnjak ali zelenika, ako dozori in se ne osuši, šilhar ali rudeči blank, ako obrodi, kar pa je jako redkekrati — ker zgoraj omenjena plemena že na sebi imajo navadno srednje velikosti grozdje, gsto jagodje in močno stisneno, kakor klešec, traminec, žlahne mušice itd. Krljlikovec, žlahnina bela in še rudeča imajo več grozdje — oba rivčeka (rizlingarja) dišeči in laški pa srednje velikosti grozdje in tudi stisneno jagodje ter le v prav rodovitni zemlji storita šiponu enako veliko grozdje, toda pridelok ni takrat tolike vrednosti, ki je bolj vodeni, in toraj ni dovolj dozorjen, spečen in pražen. Razun tega je še tudi ta napaka pri teh plemenih, ker se sicer na brente veliko število natrga grozdja ali mošta se nikakor ne iztlača toliko, kakor iz naših prostih malocejenih plemen. Zakaj iz dolgega pelovja kakor pri rivčkih, in iz obilnega reeljevja kakor pri žlahni mušici, tramincu itd., se brente namnožijo, vinskega soka pa ne dajo: le dobrot množino ali obilnost tu nadomestuje.

Tudi še sedaj ni zamujeno grobati, kdor ni skozi zimo, ko je kopno bilo, grobati hotel. Ako je ktera trta posebna v tem ostrem mrazu, je k večjemu stari les popokal, kterege gre tikoma pri zemlji porezati, in trta bo po tom na novo mlade rozge prav čvrste pognala. Ako pa je trta tudi v zemlji posebna, se mora z drugo trto nadomestiti bodisi s sadiivo, grobanjem ali vlačenco. Sicer pa je ta mraz le suh bil in ni bilo rožje ali trta mokrotna; tudi preostrih vetrov severnih ni bilo.

Nekteri poskušajo kaljivost z odrezanimi rozgami, ktere v loncu na peč postavijo, toda to ni v obče veljavno. Zakaj lahko se ravno tiste rozge v poskušno porežejo, ki so najčvrsteje. Inače pa tudi to ne škodje in nekaj dokaže, ker trta tudi v lesu in balici muževne mladike požene, kakor to vidimo na ostarelem drevesu, ktero je celo votlo, pa vendar iz beline in lesa nove svrše in mladike požene in debele veje stori, ter prav mnogo sadu doprinaša.

Leta 1867 sem dal mlado trsovje grobati, še komaj eno leto sajeno, in želel že v jeseni bolj robato izraščeno rožje pogrobano imeti. Ali zabutani ljudje mi niso dopustili, češ: še ni trta dozorela! po sv. Martinu še le gre grobati, takrat je trta zrela. — V resnici pa so ti ljudje menda še imeli svojih opravkov, in moral sem se vdati pri vsem svojem dokazu. Zakaj če je grozdje dozorelo, mora vsikak tudi trta dozoreti, saj nad polovico svoje dolgosti. Kar se o sv. Martinu zori, je le mraz, ki sok stisne in skorjo zrumeni ali rujavo stori, kilavo ali zeleno rožje pa zgrbanči in krpasto učini, nikoli pa ga ne dozori; to oči svedočijo brez pameti. In ker je moralo tako biti, so mi toraj tudi v resnici še le po sv. Martinu pogrobali mlado trsovje, se vé, tudi mnogo kilovega krpastega rožja; zakaj po mnenju tih ljudi je sedaj vse rožje zrelo. Ali sam sem se čudil prihodnje leto, kako je celo tako krpasto, nedozorelo rožje pogrobano čvrsto pognalo in lepo rastlo! Tisto leto je sicer le močno mladje storilo, grozdja pa v obče nobenega ni ne nastavilo, in kder se je kakošni pobirek zapazil, se je osipal — pa tim več je grozdja bilo na laškem rivčeku prihodnje leto 1869. Sedaj je prav močna in rodovitna trta videti. (Konec pr.)

Dopisi.

V Ptujju dné 22. sušca 1870. Zbrani rodoljubi ptujškega okraja priporočajo sledeče kandidate za okrajni zastop, in sicer:

a) Za veliko posestvo:

Gosp. dr. Jakob Ploj, odvetnik v Ptujju; g. Ant. Svoboda, posestnik; g. Jakob Meško, župnik; g. dr. Križan Kajetan, odvetnik; g. Ferdinand Rajsp, v Ptujju; g. prof. Wurmbrand na Borlu; g. D. Geršak v Ptujju; g. Franc Wibmer v Ptujju; g. And. Jurca, trgovec; g. Šen veter, c. k. bilježnik.

b) za občine:

G. Martin Kaiser, g. J. Leskošek, v Ptujju; g. Janez Družovič iz Drbetinec; g. Jožef Muršec iz Podvinec; g. Franc Koser iz št. Lovrencu; g. J. Horvat iz Nove vesi; g. Božidar Raič iz sv. Barbare; g. J. Habianič iz Gruškovja; g. N. Kotolenko, predstojnik na Zavrči; g. J. Marinič, predstojnik pri sv. Vrbanu.

Prošeni so vsi narodni volilci, da se uro pred volitvijo snidejo v čitalnici in o volitvi na tenje pogovorijo.

Od Malenedelje 20. sušca 1870. Poglejmo in pomislimo malo učiteljski stan, kako se mu zdaj po novi vravnavi na deželi kaj godi; poprej se je govorilo kako bo po novi vravnavi za vse učitelje dobro. Nadučitelj ali (školnik), se je reklo, bo imel 600 gl., podučitelj (kantnar) pa 300 gl. plače — na papirju. — Stare doslužene učitelje bodo penzionirali ali pridejo na železnico za stražaje, mladi nesposobni v „Fortbildungskurs“, penzionirani oficirji pa v šolo podučevat kmečkih otrok. Nekdaj smo nosili najmanj pol leta abecedne tablice v šolo, in pol leta če ne dalje smo buhštabirali (zlogovali), o drugih rečeh, kakor pisanju, računstvu, itd., ni bil govor. Zdaj otrok, ako ima malo talenta ali pameti za uk, zna v letu vsako slovensko in nemško knjigo brati, z malimi in velikimi črkami pisati in štiri razne račune; pa še vendar vse to ne zadostuje. Mislilo se je, da, kdar bodo enkrat šole od cerkve ločene, ne bode nikakov nemir med učiteljstvom in duhovščino; ali zdaj še le je ta prav na dan prišel. Školniki ne znajo po redu več po cerkvah

hoditi, ne smejo Marijinih pesem, ktere so duhovni že pred dvesto leti zložili v cerkvah pri božjih službah pevati, ne po redu streči! Prašajmo, pri kateri fari je zdaj med učiteljstvom in duhovščino božji mir?

Celo redke so, in med stoterimi ne verujem, da bi bile dve. Nova postava tirja in je tudi po redu, da bi se mladina še bolj podučevala, ali žalibože, v sedanjem času učitelj ne sme otroka z ostrim očesom pogledati, šibe pa celo ne pokazati, čeravno je že marsikterega gospoda naredila. Kajti, ako se pokaže, pride hitro bodi si kaka koder prosta baba nad učitelja, da si usta izprazni, potem beži v farovž k g. župniku, kder se ji postave pokažejo in se podučí, kde se naj pritoži; takošna je zdaj tukaj nova šolska vravnava in se ve, da bomo napredovali. —? Rakovo pot.

Kako pa je tukaj s šolskimi drvimi? Nekdaj je en sam mož to pri fari prevzel in o pravem času vse oskrbel, zdaj pa jih je sedem in že so en sežen in tri četrtke spravili. — Po novi postavi se je pripoznala učiteljem potrebna kurjava in luč, pa kaj da kdar je najhujša zima, nimamo ne ene tršice drv. Dokler je še bilo nekoliko drv, prišel je zdaj eden, zdaj drugi teh gospodov zapovedovat, naj bi se bolj kurilo; ko je pa prišel tretji, je rekel, da smo preveč sežgali; tako se godi ubogim učiteljem v zdajnem času. — Vestimir.

Od Pesince. Dragi „Slov. Gospodar!“ Sledeče vrstice ne slišijo prav za prav v tvoj program, vendar so v zvezi z narodnim gospodarstvom, izvoli jih sprejeti v svoje predale. Značajno je pri Slovencih, da so pobožnega duha, in radi zidajo na prijaznih holmih in gričih cerkve in kapelee. Na celem svetu jih ni toliko na tako majhnem prostoru, kakor na slovenski zemlji; vsak ptujec, kateri obiše naše kraje, se čudi mnogoštevilnim cerkvam. Slišal sem to od več Gospodov na Slatini, in lani, ko smo blizo Gleichenberga z brega razgledavali prijazno okolico, je neka imenitna gospa zagledavša slovenske gorice — Marijo snežnico, sv. Ano — hitro nekako veselo djala: Dort wohnen die Wenden, (tamo Slovenci prebivajo.) Res, prijazno se oko ozira po slovenskih gričih olupšanih z belimi hišami in prijaznimi cerkvami; vendar ena reč ni hvale vredna. Mnogokrat se veliko denarja potroši za olupšanje cerkev, stavljenje kapelice, križev itd., ali to se izpelja ne redkokrat v tako slabem okusu, ka se vsakemu izvedencu stopivšemu v tako kapelo, milo stori za denar, kateri se je potrošil. Slovenci ljubijo žive barve, to kaže njih noša, ali kako se večkrat na eno podobo, en altar nakopičijo same jako kričeče barve, ni lepo, še manj pa po cerkvenem okusu: videti je tudi slike in drago pozlačene podobe, ktere niso drugega vredne, da se v ogenj vržejo in sožgejo. Take podobe jako žalijo oko in srce ogledavca, in vzrokujajo, da ptuji popotniki slabo sodijo nas in našo izobraženost; temu je največ vzrok pomankanje pravih umetnikov, mojstri skaze se vtičejo v dela, kterih ne razumijo. Dragi Slovenci! za taka dela vam priporočamo g. Jurja Čučka, rojenega Slovenca ko izvrstnega umetnika, on je izučen zlatar, ki tudi slikati zna, se mu smejo z dobro vestjo izročiti malane podobe za ponovljenje, ker je v zvezi z g. Murnikom, kamnarom, Slovincem, je v stanu oskrbeti vso znotranjo spravo za vsako cerkev. Vsi ti mojstri stanujejo v Mariboru; njih dela, kdor hoče, lahko vidi pri Dev. Mariji na Smoliniku ruške fare, pri sv. Andrašu in sv. Lovrencu v slov. Goricah.

Iz Ivanec 20. sušca 1870. A. Št. — Popolnoma še nam je v spominu strahovita dogodba, katero sem pred kratkim popisal v 8. štef. „Slov. Gospodarja“, namreč grozna moritev neke stare vincarce in že je spet ranila druga taka dogodba naše srce, ki se je zgodila v Negovski vasi. Prišel je pred kratkim domu, še komaj 22 let stari fant, ki je bil zarad umorstva v zaporu. Fant se je hvalil, da se mu je v zaporu prav dobro godilo — pa zakaj se mu tudi nebi, saj mu tam bolje gre, kakor doma — in je rekel, da ga zapor celo nič ni spokoril, in da je to resnica, hoče tudi prihodnjič s tem potrditi, da prihodnjič ne bo nikogar več samo poteptal, temuč vsakega taki ubil, s kterim bo imel kakov prepir. Kar je govoril je tudi storil: 15. t. m. gre zvečer k sosedu, začne tamo prepir s sosedovim bratom, zgrabi leseni svečnjak in mahne ž njim prvokrat po plečah soseda, drngikrat pa po glavi tako zlo, da je udarjeni taki na tla pal, in ne več besedice pregovoril in v kratkem nesrečno smrt storil. Naj bo ta strašna dogodba vsem v ostrašiven izgled, posebno pa starišem, ker zvečega krivijo ljudje vendar njih, če se otroci tako slabo obnašajo. Starši! pazite zato na

vaše otroke, odreajte nje v strahu božjem in bodite njim v vsem v lep izgled.

Prigovori v poduk.

I.

Kar želiš, da tebi kdo stori,
To stori drug' mu tudi ti.
Kar pa tebi ni ljubó,
Ne stori tega bližnjemu.

Bogatinec, krt in miš
V zemlji 'majo paradiž.

Kder se človek enkrat zbode,
Tam se drugokrat ne bode.

Kaj mara
Vrana za brodará?

Vsakdo zna za svoje
Kde ga čevelj gloje.

Zrno k zrnu pogača,
Kamen k kamenu palača.

Kako zaslužilo, tako je plačilo.

Tako je —
Kdor nima, kupuje,
Kdor pa imá,
Lahko prodá.

Kdor malega ne časti,
Velikega vreden ni.

Na brusu ni medu,
Brez zime ni ledu.

Politični ogled.

Njih Veličanstvo cesar se je spet odpeljal v Peš in namerjava v kratkem potovati v Dalmacijo.

Ministerska kriza je spet pri nas na dnevnem redu. Ministri niso zložni skorej v nobeni stvari. Pri zadnjem ministerskem posvetovanju, pri kterem je predsedoval cesar sam, je bila na dnevnem redu prenarredba volilnega reda za državni zbor, s to prenarredbo, katero je napravil minister Giskra, se niso zlagalili niti drugi ministri niti cesar in sklenolo se je, da še letos ne sme priti pred državni zbor. Na to je bil Giskra tako razkačen, da je taki šel k cesarju in mu rekel, da stopi iz ministerstva. Cesar mu odgovori, da naj še ostane do konca zdajnega zborovanja v državnem zboru in po tem naj odstopi. Zdaj je Giskra že poslal prošnjo do cesarja v Pešt zastran izstopa iz ministerstva. Ko je odstopil od ministerstva Belkredi, so rekli Nemci: „Slovanski Bog je umrl“; če zdaj odstopi Giskra, bi mi tudi lahko rekli: „Nemški Bog je umrl!“ — Drugi ministri še bodo pre ostali, kako dolgo vendar še se ne ve, misli se vendar, da ne bodo zastran velike starosti stopili iz ministerstva.

V državnem zboru je končano posvetovanje v novem redu civilnega procesa. Sprejeto pa je vse, kakor je hotel Herbst.

V odseku državnega zbora za poljsko resolucijo je bil prijete Rechbauerjev nasvet, po kterem se naj prepusti gališkemu deželnemu zboru vstanovljenje načel uka v ljudskih šolah in v gimnazijah, kakor tudi postavodajalstvo za tista vseučilišča, za ktera plačuje dežela.

Zastran stroškov, kateri so se napravili pri pomirovanju upora v Dalmaciji, še se dunajska in madjarska vlada zmirom pogajate. Denar je pridno šel iz žepa dunajske vlade, Madjari pa zdaj pravijo, Dalmacija spada pod Cislajtanijo, vi ste jo morali pomiriti, plačajte zdaj tudi stroška! — Vse to je blagoslov dualizma, in še bo enakega več!

V českih in moravskih časnikih se zmirom čtejejo mnogi protesti slovanskih občin proti odtrganju Moravske od Česke. V Moravskem bodo spet v kratkem volitve moravskih deklarantov, ki so vsled nemške postave zadnjega deželnega zbora izgubili mandate. — Upati je, da bodo spet zmagali narodni.

Ogerski finančni minister hoče pre tudi odstopiti, vzrok je pre ta, da je pri posvetovanju o plačevanju hišnega davka od novozidanih hiš v Peštu, proti njemu govoril Deak in Tisa, tedaj voditelja obeh strank.

Pruski kralj je pri neki priložnosti javno izrekel, da se postava, po kateri bi se naj odpravila kazen na smert, tako dolgo ne bode upeljala, dokler bo on živ.

Angleški časniki hočejo trditi, da je zveza med Prusko in Rusko gotovo sklenjena, in gre do tega, da se razdeli Avstrija — in da Česko in nemške dežele vzeme Prus, druge dežele pa Rus. — Dobro izmišljeno!

Srbija se pripravlja na svojo veliko nalogo, namreč osvoboditi Slovane v vzhodu, pri tem pa tudi srbska vlada skrbi za narodni napredek in ustanovljenje tiste podlage, na kateri je edino mogoče zdravo narodno državo zidati omike in blagostanja. Minister za uk skrbi za šole, posebno za ljudske šole; finančni minister pa je sestavil komisijo, ki bode izdelala projekt za „gospodarske šole“, ki se bodo v pospeh kmetijstva osnovala po celi Srbiji.

V Bosniji vlada strašen turški terorizem, posebno ko je dunajska vlada turški pisala, da je tamo že vse pripravljeno za vstanek in da še se samo čaka na Srbijo, kdar bo dala znamenje.

V Madridu je bil 12. t. m. dvoboj med vojvodom Montpensierom in infantom Henrikom Bourbonkim. Oba sta se potegovala za španski prestol in to je prej ko ne bil vzrok dvoboja. Henrik je bil ustreljen. Morala sta biti strašno razkačena, ker sta streljala trikrat, pred ko je eden bil ustreljen. Eden je mrtev, drugi pa bo vsled tega dvoboja teško kdaj prišel na kraljevski prestol.

Vse evropejske vlade so se pre diplomatično zedinile, da se bodo pošiljali v Rim na koncil posebni pooblaščenici. — Če pa se bode kaj sklenolo, kar bi bilo protivno državljan-skim postavam, se hočejo vlade s civilnimi svojimi postava-mi izvrševanju enakih sklepov soperstaviti.

V Meksiki še zmirom ni miru, temoč med uporniki in vlado večkrat zlo krvavi boji.

Novičar.

(Velika gospodarska skupščina) se bode letos sošla v Temešvaru, pri tej priložnosti bode tudi velikanska izložba gospodarskih pridelkov.

(Naših vrabcev izvažajo mnogo v Ameriko.) V jeseni so iz Francoske v Filadelfijo odpeljali okoli 4 centov živih vrabcev; v Ameriki so jih lepo sprejeli in jim gnjezda za razpledenje spleli. Kaj pa naši gospodari delajo z vrabci?

(Palacki) je prišel iz Nice spet domu v Prago.

(Šest hiš se je porušilo) pred kratkim v Oseku, ko je neke dni tako zlo deževalo; na srečo vendar ni noben človek na zdravju poškodovan bil. Kaj pa dela tamošna komisija za zdravje?

(Mož, ki je naprej znal, kdaj bo umrl.) V neki vasi Egeres je pred kratkim umrl 108 let stari mož. Zjutra še popolnoma zdrav, si nabaše pipo z duhanom in gre eno uro daleko k svojemu sinu, kateremu reče, da mu je prišel pravit, da bo on (oče) zvečer umrl; in mu tudi navede ljudi, ki bi ga naj spremljali pri pogrebu. Sin, ki je videl, da je še starec celo zdrav in črstev, mu to ni hotel verovati in gre v log po drva; ko zvečer domu pride, je oče že bil mrtev. Mati mu je pripovedovala, da je oče, ko je domu prišel, še kupico čiste vode izpil, se potom vlegel, zaspal in se ni več prebudil.

(Nova tvarina za streljanje.) Srbski kneški častnik H. Pantelič je iznašel neko novo tvarino za streljanje, ktera zna premeniti vse sedanje orodje za streljanje in imeti zlo veliki upljiv do vojskovanja. Sedanji strelni prah se bode odstranil, in mesto njega se bode rabila ta nova tvarina za streljanje, ki se pripravljaja iz slame. Prednost te tvarine pred dozdnim prahom za streljanje je posebno v tem, da je zlo dober kup, zlo labka, se povsod lebko taki napravi in da ima desetkrat večšo moč kakor strelni prah. Srbska vlada je skrivnost te nove iznajdbe že od njega kupila.

(Vaganje rekrutov.) V Pruski se že od novega leta sem rekruti pri pobiranju vagajo; zdaj se pravi, da bode tudi naše vojaško ministerstvo ukazalo, da se bodo tudi pri nas prihodnji rekruti pri pobiranju vagali in sicer celo na lote.

(O Janški in Vevški glasoviti borbi) med nemškimi

turnarji in slovenskimi kmeti, je po desetmesečnem preiska vanju se končala sodba 16. t. m. tako, da je iz Jančega obsojenih 19. Obsojeni so: Anžur Janez na 2 leti težke ječe, Žganjar Lovro 5½ leta težke ječe; Anžur Anton 2½ leti, Anžur Andrej 8 mesecev teške ječe, vsakih 14 dni en postni dan; Omahenij Jože 1½ leta, Rojec 1 leto; Godec Ant. 1 leto, Mohar Anton, Mohar Janez, Bratun Peter, Ostrež Jerne, Štrus Janez, vsak na 1 leto. Anžur Janez 2 leti, drugi pa na več mesecev. 13 se jih je podalo, 7 jih je kazen taki nastopilo, drugi pa so se pritožili pri viši sodnji v Gradcu.

(Iz Prvačine) se piše, da se tamošno vse hvale vredno bralno društvo spremenilo v čitalnico. Dober napredek!

(Kupčijska in obrtniška zbornica Kranjska) bo tudi napravila vlogo na gospodsko zbornico državnega zbora in na ministerstvo zoper novo postavu pridobitnega davka. Ta postava je res tako globoko segajoča v žepe revnih delavcev, da bi se po pravici morala imenovati krvava postava, če bi se odobrila, to previdijo vse družbe in srenjski zastopi, in zato vsi pošiljajo prošnjo do ministerstva, da se ne bi odobrila.

(Ženske v tiskarni) V Peštu napravljaja neka gospa Antonija Rudnyanzky tiskarno, pri kateri bodo samo ženske poslovale v ta namen se je že prijelo 24 ženskih učencev. Gospeh društvo dobrotelnosti pa bo napravilo šole za stavnice. Temu so vzrok štriki tiskarnih pomočnikov, sicer pa ni celo nič novega, da bodo ženske poslovale v tiskarnah, ker to je že dolgo vpeljano v Ameriki in Angleji.

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž-		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	š.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	35	4	65	4	80	3	90
Rži	2	70	3	15	3	25	3	—
Ječmena	2	55	0	00	3	60	0	—
Ovsa	1	85	2	10	2	40	2	—
Turšice (koruze) vagan	2	65	2	90	2	80	2	70
Ajde	2	50	2	80	3	—	2	20
Prosa	2	70	2	40	3	50	2	70
Krompirja	1	50	1	30	1	50	1	15
Govedine funt	—	20	—	25	—	24	—	25
Teletnine	—	22	—	26	—	24	—	26
Svinjetine črsteve funt	—	26	—	26	—	24	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	—	—	8	50	9	50
" 18" "	—	—	5	50	0	00	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	7	50
" 18" "	—	—	4	—	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	60
" " mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	50
Sena cent	2	10	1	90	1	65	2	20
Slame cent v šopah	1	80	1	40	0	90	1	40
" " za steljo	1	30	1	—	0	85	1	—
Slanine (špeha) cent	38	—	27	00	38	—	28	—
Jajec šest za	—	10	—	10	—	10	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 85 kr. a. v.

Ažijo srebra 121.—.

Narodno drž. posojilo 97.90.

Loterijne srečke.

V Trstu 18. marca 1870: **3 65 81 40 57**

Prihodno srečkanje je 2. aprila 1870.

Oznanilo.

Iz svoje zaloge, ktera popolnoma oskrbljena z različnim lepim in dobrim blagom za obleke v pomladi in poletju, in ktera se prodava pa **naj nižji ceni**, priporočam med drugim tudi to-le:

Pavolino in platnino, plehano in ne plehano, vatel po 16—28 kr.
Pravo laneno platno . . . . . " " 23—60 kr.
Modri druk . . . . . " " 30—36 kr.
Kambrik . . . . . " " 25—33 kr.
Roba za hlače . . . . . " " 30—50 kr.
¼ široko roba iz ovčje volne . . . . . " " 30—80 kr.

Dalje vse vrste sukno, robo za hlače, poletne suknje itd. Pri meni se tudi dobivajo lepi ženski jopiči, napravljeni po najnovejši šegi, razne velikosti po 3—10 gld.

J. E. Zupan,

kupec na sofinjem trgu slovenski cerkvi nasproti
v **Mariboru.**